

Tisztelt Közönség, tisztelt Emlékezők!

Idén is eljött – immár százötvenedszer – március tizenötödike ünnepe. Idén is itt állunk a megemlékezésen és – emlékezünk.

Mire emlékezünk? Mi idéződik föl bennünk évről évre ezen a napon?

Nagy nevek tolulnak elénk: Petőfi és Kossuth... Egy esős tavaszi nap emléke... Örömjongás, lelkes tömeg, a tizenkét pont... Valami nagy, valami értékes kezdete...

Mi az, amit érzünk?

Büszkék vagyunk és lelkesedünk. Kokárdát tűzve emlékezünk és fejezzük ki a folytonosságot elődeinkkel.

De egyre kevesebb kokárdát lehet látni. Az utcán járva kivételként kell számolni a nemzetiszín szalagokat. Nem lelkesít már a forradalom emléke? Nem közvetít már értékeket a jelenkor számára? Mi tehát 1848 szelleme, ami a ma emberére már hatástalan?

„A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!”

Ez a mondat egymagában kifejezi 1848 szellemiségét: a lelkesedést, az elszántságot, azt, hogy csak a jót, a színtiszta jót fogadjuk el és nem elégszünk meg félmegoldásokkal.

Ennek a szellemiségnek ne lenne mondanivalója a jelen számára?

Azoknak ne járna ki a tisztelet, akik a nemzet legtisztább érdekeit nemcsak kimondani, hanem megvalósítani is merték?

Mert a „rabok tovább nem leszünk” nem hangzatos kifejezés, hanem tudatos program volt. Magyarország felszabadult szellemi bilincsei alól, lehetősége nyílt a haladó erőknek a polgári Magyarország megteremtésére. Végérvényesen el lehetett vetni a múlt koloncait. Megszűnt a személyi függés, felszabadultak a jobbágyok.

Milyen szavak jelzik eddig 1848 mérföldköveit?

Szabadság, haladás. Csupa értékes kifejezés. S a program következetes is: nem hátrált meg a nemzet rabságának összetörése előtt sem.

Nem szégyellnünk kell tehát lelkesedésünket, nem egy letűnőfélben lévő érzésnek vagyunk utolsó képviselői, hanem azok vagyunk, akiknek ezt az érzést ki kell terjesztenie, tovább kell adnia.

„A hideg bölcsnek, ki lenézőleg mosolyogná lelkesedésünket, mi bölcsességét nem irigyeljük” – írták le e helyen, Békéscsabán 1848 márciusában. Mert ez az érzés, a lelkesedés, maga volt motorja, hajtóereje a forradalomnak és a szabadságharcnak.

Ebben a fiatalnak tűnő városban is jelen van a történelem. Innen, az evangélikus nagytemplomból indult a forradalmat éltető körmenet.

Innen indultak már nyáron a csabai nemzetőrök a becskerek-i táborba, harcolni a szerbek ellen.

Itt készítettek tépést és sebkötést a magyar hadsereg számára az iskola diákjai.

Itt, a város piacán hirdette ki Haan Lajos 8-10 ezres ujjongó tömeg előtt Magyarország függetlenségét. Azon az este az itt álló paplak ablakát díszítette ez a kis vers:

„Ezen házban pap lakozik,
Aki gyakran imádkozik,
Ámde az ő legszentebb imája
Legyen áldott a magyar hazája!”

Természetesen azért nem a csabaiak voltak a magyar szabadság legfőbb bajnokai. Nehezen szánták rá magukat a kötelező harcra. A csabai bórsereg - ahogy papjuk, Haan nevezte őket, ti. mivel mindenki nagyon féltette a bőrét - volt az, aki a Marosnál megállva küldöttséget küldött Pestre, hogy megtudják, tovább vonuljanak-e vagy sem. De hiába reménykedtek, mert ott azt felelték nekik, hogy „csak előre Becskerekre, ott van az ellenség, a Maros úgysem szalad el, ha nem strázsálják is.”

Nem voltak tehát a legnagyobb hősök, de amit elismertek és elfogadtak 1848 adományából, azt őszintén meg is élték, hajlandóak voltak megvédésére is.

Hatott rájuk is a forradalom és szabadságharc szelleme. Ez a szellem: a lelkes, a bátor, a kitartó hazaszeretet, ez 1848-49 üzenete a jelenkor számára, ez az, amiért a jövőben is emlékezni fogunk rá.

Békéscsaba, 1998. március 15.